

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24.09.1976, sp. zn. 5 Tz 32/76, ECLI:CZ:NS:1976:5.TZ.32.1976.1

Číslo: 8/1978

Právní věta: K podmínkám, za nichž lze považovat vlakvedoucího za veřejného činitele ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák. Úkon vlakvedoucího směřující ke kontrole jízdenek není úkonem k zajištění bezpečnosti železniční dopravy a ochrany veřejného pořádku ve vlaku. Proto takový úkon není výkonem pravomoci veřejného činitele ve smyslu § 89 odst. 8 tr. zák. Naproti tomu je však nutno považovat za výkon pravomoci veřejného činitele takové úkony vlakvedoucího, které směřují k zjištění totožnosti osoby, která narušuje veřejný pořádek ve vlaku, ohrožuje osoby nebo majetek, jakož i úkony směřující k zadržení takové osoby a (nebo) k jejímu odevzdání orgánu Veřejné bezpečnosti.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 24.09.1976

Spisová značka: 5 Tz 32/76

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Veřejný činitel

Předpisy: 140/1961 Sb. § 89 odst. 8
§ 155 odst. 1 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. března 1976 sp. zn. 5 To 352/76 ohledně obviněných J. Z., V. P. a B. D., zrušil dále rozsudek okresního soudu ve Svitavách ze dne 27. listopadu 1975 sp. zn. 4 T 593/75 ohledně uvedených obviněných i ohledně dalšího obviněného J. D. a okresního soudu ve Svitavách přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu ve Svitavách ze dne 27. 11. 1975 sp. zn. 4 T 593/75 byli obviněni J. Z., V. P., B. D. a J. D. uznáni vinnými trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. a trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b) tr. zák., jichž se dopustili jako spolupachatelé tím, že dne 26. 3. 1975 ve večerních hodinách ve vlaku č. 4785 jedoucím ze stanice Česká Třebová do Opatova vulgárními výroky nadávali průvodčímu vlaku J. K., a když proti nim zakročoval vlakvedoucí J. P., napadli jej nejprve slovně a pak i fyzicky a způsobili mu

zranění, v důsledku kterého byl od 27. 3. do 11. 4. 1975 nemocen a práce neschopen. Za to byli odsouzeni k úhrnným trestům odnětí svobody obviněný J. Z. v trvání 16 měsíců, obviněný V. P. v trvání 17 měsíců a obvinění b. D. a J. D. každý v trvání 15 měsíců s podmíněným odkladem jejich výkonu na zkušební dobu v trvání tří roků.

K odvolání okresního prokurátora, které bylo podáno v neprospěch všech obviněných, byl rozsudkem krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 3. 1976 sp. zn. 5 To 352/76 zrušen rozsudek okresního soudu ve výrocích o trestu u obviněných J. Z., V. P. a B. D. a obviněným byly uloženy nové podmíněné tresty odnětí svobody ve stejné výměře a na stejně dlouhou zkušební dobu, jak se stalo rozsudkem soudu prvního stupně s tím, že obvinění jsou povinni během zkušební doby jednak se vyvarovat nadměrného požívání alkoholických nápojů a jednak podle svých sil nahradit způsobenou škodu.

Věc obviněného J. D. byla v odvolacím řízení vyloučena usnesením krajského soudu ze dne 16. 3. 1976 k samostatnému řízení. Krajský prokurátor v Hradci Králové vzal pak odvolání okresního prokurátora u tohoto obviněného dne 30. 3. 1976 zpět, což předseda odvolacího senátu vzal usnesením ze dne 31. 3. 1976 na vědomí.

Proti rozsudkům okresního a krajského soudu podal ministr spravedlnosti ČSR dne 30. srpna 1976 stížnost pro porušení zákona u všech obviněných, ve které vytyká porušení zákona kromě jiného v tom, že výkon trestů byl obviněným podmíněně odložen.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadených rozsudků, jakož i řízení, které rozsudkům předcházelo, a dospěl k závěru, že u všech obviněných byl porušen zákon především ve vině trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b) tr. zák.

Trestného činu útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci veřejného činitele nebo pro výkon jeho pravomoci.

Podle výroku a odůvodnění napadeného rozsudku okresního soudu má fyzický útok obviněných proti vlakvedoucího J. P. charakter násilí pro výkon pravomoci veřejného činitele. Jmenovanému bylo jako vlakvedoucímu přiznáno postavení veřejného činitele podle § 89 odst. 8 tr. zák. proto, že z ustanovení § 9 zák. č. 51/1964 Sb., o drahách vyplývá, že pracovníci drážního podniku ve stejnokroji nebo se služebním odznakem jsou v obvodu dráhy oprávněni zjišťovat totožnost osoby, která narušuje nebo ohrožuje drážní provoz, majetek, bezpečnost života nebo zdraví osob nebo se neoprávněně zdržuje v obvodu dráhy; jestliže je to nutné, jsou také oprávněni takovou osobu zadržet a odevzdat ji bez zbytečných průtahů orgánům veřejné bezpečnosti. Podle napadeného rozsudku je zřejmé, že vlakvedoucí J. P. vykonával pravomoc veřejného činitele, když vůči obviněným zakročoval.

Toto odůvodnění k použití kvalifikace podle § 155 odst. 1 písm. b) tr. zák. nestačí. Ani krajský soud se blíže nezabýval nejzávažnější okolnosti případu, co bylo skutečnou příčinou slovního a pak i fyzického napadení J. P. ze strany obviněných. Ze všech dosavadních důkazů v hlavním líčení provedených, tj. z výpovědí všech obviněných a svědkyně J. K. jednoznačně vyplývá, že to bylo především proto, že J. P. je vyzval, aby předložili jízdenky, což obvinění až na jednoho odmítli. Tím byl obviněný B. D., kterému J. P. po nahlédnutí do zaměstnanecké jízdenky ČSD tuto jízdenku vrátil s tím, že je to dobré. U ostatních obviněných důvody k nepředložení jízdenek byly různé. Podle výpovědi obviněného J. Z. ze dne 29. 7. 1975 se domnívali, že J. P. není nic po tom, zda mají jízdenky či nikoliv. Obviněný V. P. uvedl ve své výpovědi, že nechtěl předložit jízdenku proto, že J. P. neměl na ruce rukavice. Obviněný J. D. se ve stejné výpovědi ztotožnil s názorem obviněného J. Z. v podstatě stejně vypovídali tito obvinění i v hlavním líčení.

Za uvedené situace měl být proto svědek J. P. dotázán, co vlastně požadavkem, aby mu obvinění předložili jízdenky sledoval. Samotný úkon, byť i vlakvedoucího, který směřuje ke kontrole jízdenek, není totiž úkonem směřujícím k zajištění bezpečnosti železniční dopravy, veřejného pořádku ve vlaku, ke zjištění totožnosti osoby narušující takový pořádek apod., jak je uvedeno v citovaném ustanovení § 9 zák. č. 51/1964 Sb. Takový úkon je totiž jen činností směřující k zjištění, zda cestující je z hlediska komerčního oprávněn cestovat vlakem, a proto nejde o činnost, jak ji má na mysli ustanovení § 89 odst. 8 tr. zák. Proto nejen průvodčí vlaku, ale ani další úřední osoba ČSD, která má právo kontrolovat jízdenky u cestujících ve vlaku, nemá při takové činnosti postavení veřejného činitele. Dojde-li k slovnímu nebo fyzickému napadení takové osoby jen pro zmíněnou činnost, nejde o trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 155 nebo § 156 tr. zák.

V souvislosti s touto otázkou bylo proto nutno nejprve zjistit, jak svědkyně J. K. informovala vlakvedoucího J. P. o jednání obviněných vůči ní, když přišel na její výzvu do kupé, kde seděla. To je totiž okolnost, která rovněž mohla vést k objasnění důvodů, proč vlakvedoucí J. P. žádal na obviněných pouze předložení jízdenek. Podle odůvodnění napadeného rozsudku průvodčí J. K. pouze zavolala oknem na vlakvedoucího J. P., aby k ní přišel. Nic dalšího se zde nezjišťuje. Podle výpovědi svědka J. P. průvodčí na něho volala, že ji obtěžují nějací cestující. Když pak přišel za ní do kupé, kde seděla, řekla mu, že mladíci ji obtěžují a dobývají se na ni. Při výslechu dne 27. 3. 1975 vypověděl, že průvodčí mu řekla, že ji mladíci nejen obtěžují, ale že jí také sprostě nadávají. Podle výpovědi tohoto svědka v hlavním líčení si mu průvodčí stěžovala, že ji obvinění napadli hrubými výrazy. Mezi svědeckými výpověďmi J. P. jsou tedy rozpory, které bylo nutno odstranit a vypořádat se s nimi.

Naproti tomu svědkyně J. K. dne 27. 3. 1975 vypověděla pouze to, že v železniční stanici Semaním zavolala vlakvedoucího, který po odbavení vlaku přišel za ní a požadoval na obviněných jízdenky. Při výslechu 17. 7. 1975 uvedla v podstatě totéž. Stejně vypovídala i dne 29. 10. 1975, kde navíc poprvé uvedla, že vlakvedoucí J. P. počal obviněným domlouvat. Teprve v hlavním líčení dne 27. 11. 1975 tato svědkyně vypověděla, že vlakvedoucímu J. P. řekla, jak se k ní obvinění chovali. I s těmito rozpory bylo nutné se vypořádat. Kdyby však odpovídalo skutečnosti, že řekla vlakvedoucímu J. P., jakým způsobem vůči ní obvinění vystupovali, bylo by nelogické, že vlakvedoucí J. P. žádal na obviněných pouze jízdenky ke kontrole.

Pokud svědek J. P. při svém výslechu dne 14. 7. 1975 také vypověděl, že obvinění jej počali tlouci poté, když po informaci od svědků B. a N., že obvinění byli na průvodčí sprostí a že jí vulgárně nadávali už z České Třebové řekl, že obviněné předají SNB, jde o tvrzení, které svědci M. B. při svém výslechu dne 8. 9. 1975 a A. N. při výslechu dne 5. 9. 1975 nepotvrdili. Svědek J. P. pak při výslechu dne 27. 3. 1975 zase uvedl, že obvinění jej fyzicky napadli potom, když požádal jmenované svědky, kteří jsou rovněž pracovníky ČSD, aby uzamkli dveře vagónu, aby obvinění nemohli utéci bez zaplacení jízdného. Ani toto tito svědci nepotvrdili. Svědek A. N. to nepotvrdil ani při výslechu v hlavním líčení. Výpověď svědka M. B. byla podle § 211 odst. 1 písm. a) tr. ř. přečtena. Protože zejména výpověď svědka J. P. ze dne 14. 7. 1975, kterou opakoval v hlavním líčení, je z hlediska ustanovení § 155 odst. 1 písm. b) tr. zák. natolik závažná, bylo třeba k ní podrobně vyslechnout především svědky A. N. a M. B., dále svědkyni J. K. a samozřejmě i obviněné. Kdyby totiž bylo spolehlivě zjištěno, že k fyzickému útoku ze strany obviněných vůči vlakvedoucímu J. P. došlo proto, že jim dal slovně najevo, že je hodlá pro jejich výtržnické jednání předat orgánům VB a že za tím účelem učiní opatření k tomu, aby nemohli uniknout z vlaku, pak by zcela nesporně šlo na straně obviněných o jednání vyžadované ustanovením § 155 odst. 1 písm. b) tr. zák.